

Dolina Dolnej Kwisy

Opis przyrodniczy:

Omawiana ostoja obejmuje obszar doliny rzeki Kwisy na odcinku od Zebrzydowej aż po ujście do Bobru. Rzeka ta charakteryzuje się bardzo czystymi wodami (należącymi do I i II klasy czystości), a koryto rzeczne na wielu odcinkach jest naturalnie uformowane.

Szczególną wartość przyrodniczą ostoji stanowi fakt, że stanowi ona jedną z ważniejszych na Dolnym Śląsku ostoji pachnicy dębowej – chrząszcza o długości ciała od 22 do 32 mm, ubarwieniu brunatnoczarnym z metalicznym, "tłustym" połyskiem. Larwy tego rzadkiego gatunku owada żyją w spróchniałym drewnie pniaków i dziuplach starych (często pomnikowych) drzew liściastych – w tym wypadku występujących licznie starych dębów. Często w próchnie jednego drzewa żyje kilkadziesiąt larw pachnicy. Owady doskonałe (czyli po przekształceniu w formę dorosłą) latają od maja do sierpnia w ciągu dnia i wieczorami. Wydzielają ostry zapach piżma i juchtu (stąd nazwa rodzajowa). Oprócz pachnicy występuje tutaj istotne skupienie innych bezkręgowców (ważki z podrzędu różnoskrzydłych – trzepla zielona i zalotka większa, motyl dzienny z rodziny modraszkowatych – czerwończyk nieparek, jeden z największych chrząszczy w Polsce, należący do rodziny jelonkowatych – jelonek rogacz oraz największy chrząszcz z rodziny kózkowatych występujący w Polsce – kozioróg dębosz).

PACHNICA DĘBOWA

JELONEK ROGACZ

KOZIORÓG DĘBOSZ

TRZEPLA ZIELONA

ZALOTKA WIĘKSZA

czerwończyk nieparek

MINÓG STRUMIENIOWY

Rzeka ta jest ważną ostoją ryb i minogów – stwierdzono występowanie 18 gatunków (w tym minóg strumieniowy, piskorz, głowacz białopłetwy).

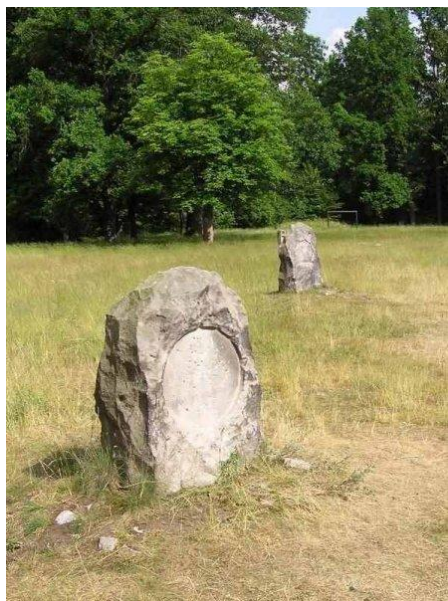
Sz szczególnie cenny pod względem przyrodniczym i krajobrazowym jest przełom Kwisy w okolicach Osiecznicy.

Opis turystyczny:

Tereny należące do ostoji posiadają bogatą tradycję. Najcenniejszą cechą obszaru są czyste lasy obfitujące w grzyby, nieskażone przez człowieka powietrze oraz malowniczy krajobraz. Cenną pod względem przyrodniczym jest również sama rzeka Kwis. Szczególne walory rzeka ta zawdzięcza temu, że człowiek nie naruszył jej naturalnego charakteru, a woda nią płynąca należy do najwyższej klasy czystości. Jest to zatem doskonałe miejsce dla miłośników wędkarstwa.

Znajdują się tutaj również interesujące zabytki. Do największych atrakcji należy jedno z największych w regionie założeń pałacowo-parkowych w Kliczkowie. W skład, tego pochodzącego z XIV w., położonego na szczycie skarpy rzecznej kompleksu wchodzi zamek wraz z otaczającym go parkiem. Pod koniec XIX w. kompleks został przebudowany, nadano mu obecny kształt, wyróżniający go wyraźnie wśród wielu podobnych założeń na Dolnym

Śląsku. Obecnie w Zamku znajduje się Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe. W pobliżu znajduje się jeden z nielicznych w Europie cmentarzy koni, z zachowanymi do dziś dwoma nagrobkami.

Cmentarz koni w Kliczkowie

Zamek w Kliczkowie

Bory Dolnośląskie

Walory przyrodnicze

Bory Dolnośląskie to nazwa jednego z największych, zwartych kompleksów leśnych w Europie Środkowej, o powierzchni 1650 kilometrów kwadratowych.

Obszar położony jest głównie na Nizinie Śląsko-Lużyckiej, południowa jego część wkracza w niewielkim stopniu na teren Pogórza Izerskiego. Bory leżą w dorzeczu Odry, a główną rzeką regionu jest Bóbr, do którego uchodzą Kwisą, Czarna Wielka i Czarna Mała. Zachodnia część obszaru znajduje się w zlewni Nysy Łużyckiej

Obszar znajduje się w przeważającej części (73% powierzchni) w województwie dolnośląski - region jeleniogórski (67%) i legnicko-głogowski (6%) oraz w województwie lubuskim - region zielonogórski (27%).

Płaski krajobraz Borów Dolnośląskich urozmaicają wzniesienia ostańcowe, z których najwyższe to Czartowska Góra o wysokości 247 m n.p.m. (gm. Węgliniec), meandrujące doliny rzeczne, odcięte starorzecza i liczne śródleśne stawy. Występują tu również wydmy śródlądowe, a w zagłębieniach terenu torfowiska.

Szata roślinna: Dominują tu ubogie, piaszczyste siedliska borowe. Drzewostan budują bory sosnowe z ubogim runem, w którym rosną głównie wrzosi i borówki. W piętrze podszytu występują jedynie żarnowiec i jałowiec. Dominującym gatunkiem jest sosna z domieszką dębów, brzozy, buka oraz jodły i świerka. Na żyzniejszych siedliskach występują płaty borów

mieszanych i fragmenty lasów liściastych: buczyn i grądów. W okolicy Węglińca znajdują się kompleksy stawów rybnych - Stawy Parowskie. Rzadkie na obszarze Borów Dolnośląskich są lasy o „wilgotnym” charakterze. Dąbrowy czy buczyny występują tylko na najżyźniejszych glebach. Na niewielkich żyzniejszych obszarach, bardziej zasobnych w wodę, zachowały się bory bagienne i olsy, z ciekawą roślinnością atlantycką oraz torfowiskową, która w większości podlega ochronie gatunkowej. Najcenniejszymi roślinami są np.: ginący w Polsce wrzosiec bagienny; silnie trujący wawrzynek wilczętyko; owadożerna rosiczka okrągłolistna; coraz rzadsze widłaki, paprotniki, galuszka kulecznica; storczykowata kukułka Fuchsa.

Wrzosiec bagienny

Wawrzynek wilczętyko

Rosiczka okrągłolistna

Kukułka Fuchsa

Galuszka kulecznica

Świat zwierząt Borów Dolnośląskich jest równie interesujący jak świat roślin. Z dużych ssaków licznie występują jelenie, sarny, dziki, lisy i zające, co stawia Bory Dolnośląskie w centrum zainteresowania myśliwych z kraju i zagranicy. Również licznie reprezentowane są gatunki mniejszych ssaków, takich jak: owadożerne jeże i ryjówki; rude i czarne wiewiórki; z gryzoni pospolite myszy i rzadkie już chomiki europejskie.

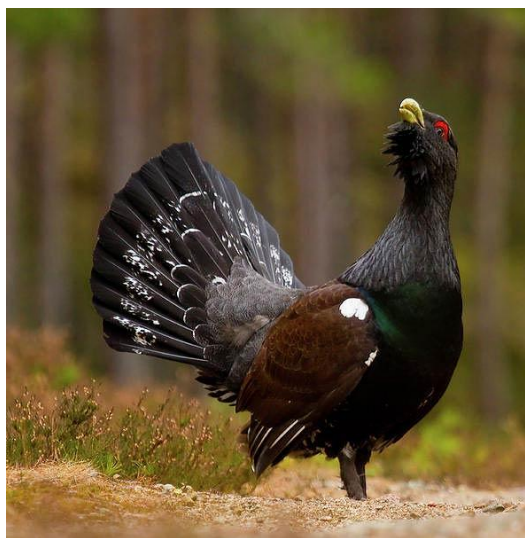
Niezwykle bogaty jest świat awifauny – około 150 gatunków ptaków lęgowych. Spotkać tu można gatunki niezwykle już rzadkie i zagrożone wymarciem. Należą do nich między innymi: kania czarna i rdzawa, bielik, puchacz, dudek, włóchatka oraz kuraki leśne, cietrzew i głuszec.

Bielik zwyczajny

Chomik europejski

Głuszec

Włóchatka

Cietrzew

Zimorodek

Gniewosz plamisty

Salamandra plamista

Śródleśne stawy, mokradła i sztuczne stawy hodowlane są naturalnym środowiskiem licznych gatunków ptaków wodno-błotnych, takich jak: bąk, czapla siwa, żuraw, łabędź krzykliwy, gęś gęgawa, zimorodek i liczne kaczki (cyraneczki, tracz nurogęs i inne).

Z płazów należy wymienić traszkę i ginącą salamandrę plamistą, a z gadów gniewosza plamistego – węża zagrożonego wymarciem i jedyne w Polsce węża jadowitego, jakim jest żmija zygzakowata, dość liczna w Puszczy Zgorzeleckiej i Osiecznickiej.

Na terenie subregionu występują obszary prawnie chronione. Są to:

- Rezerwat florystyczny „Brzeźnik” (Powiat Bolesławiecki – Gmina Bolesławiec, pow. 3,24 ha) – zlokalizowany na południowym skraju Borów Dolnośląskich; cenne stanowisko wrzośca bagiennego.
- Rezerwat leśny „Torfowisko Borówki” (Powiat Bolesławiecki – Gmina Gromadka, pow. 37,42 ha) – ochronie podlega bór bagienno i torfowisko przejściowe.
- Przemkowski Park Krajobrazowy (Powiat Bolesławiecki – Gmina Gromadka, pow. 11 226 ha, całkowita pow. 22 338 ha) – zróżnicowanie cennych siedlisk przyrodniczych, gatunków chronionych i walorów krajobrazowych.

- Obszar chronionego krajobrazu „Wzgórze Grodziec” (Powiat Bolesławiecki – Gmina Warta Bolesławiecka, pow. 600 ha, całkowita pow. 2 180 ha) – wzgórze jest reliktem trzeciorzędowego wulkanizmu.
- Użytek ekologiczny „Święte Jezioro”, (pow. 153 ha) – utworzony w 2003 r. w Gminie Osiecznica – Powiat Bolesławiecki).
- Rezerwat ścisły „Torfowisko pod Węglińcem” o pow. 1,35 ha – unikatowe stanowisko sosny błotnej, zwanej drzewokosą – osobliwość na skalę europejską.
- Rezerwat „Wrzosiec koło Piasecznej” o pow. 40 ha – obejmuje torfowisko wysokie z interesującą roślinnością prowincji atlantyckiej; piękne stanowisko wrzośca bagiennego, rosiczek i widłaków.

Obszary NATURA 2000 tworzą:

- Fragment „Wrzosowisk Świętoszowsko-Ławszowskie” (pow. całkowita 10 141 ha) w Gminie Osiecznica (Powiat Bolesławiecki), na terenach opuszczonych poligonów wojskowych
- Fragment ostoi „Dolina Dolnej Kwisy” (pow. całkowita 5 972 ha) - dolina Kwisy od Nowogrodźca po ujście rzeki do Bobru. Na tym odcinku Kwisa w znacznym stopniu zachowała swój naturalny charakter.
- „Bory Dolnośląskie” (pow. całkowita 172 093,39 ha). Na obszarze ostoi wyprowadza łągi 32 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej.
- „Uroczyska Borów Dolnośląskich” – m.in. Stawy Parowskie, rezerваты przyrody („Torfowisko pod Węglińcem”, „Wrzosiec koło Piasecznej” i „Żurawie Bagno”), dolina Czernej Wielkiej i Czernej Małej.

Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich

1. Data utworzenia: 1998 rok

2. Położenie administracyjne: powiat - Wałbrzych, Gminy - Czarny Bór, Mieroszów, Głuszycza, m. Wałbrzych, m. Boguszów Gorce, m. Jedlina Zdrój

3. Położenie - Park położony jest w Sudetach Środkowych, na południe od Wałbrzycha i obejmuje środkową najwyższą część Gór Kamiennych (Pasma Lesistej (851 m n.p.m.) i zachodnią część Gór Suchych z Waligóra (936 m n.p.m.) oraz wschodni fragment Gór Wałbrzyskich (masyw Borowej - Borowa (854 m n.p.m.) i Rybnicki Grzbiet.

Walory przyrodnicze

Stosunkowo niewielkie i mało zróżnicowane biotopy regionu są przyczyną ubóstwa gatunkowego tutejszej fauny. Na granicy lasu spotykana jest kuna leśna i jeź europejski. Występuje tu też jeleni szlachetny, sarna dzika, lis, wiewiórka /pod ochroną gatunkową/, zajęć szarak, ryjówka górska, a także przybywający z Gór Sowich muflon. Z ciekawszych gatunków ptaków należy wymienić myszołowa /pod ochroną gatunkową/, ziębę, pliszkę górską, pluszcza, jarząbka, sowę włochatą, krzyżodzioba świerkowego. Gady reprezentowane są m.in. przez: padalcza zwyczajnego, zaskrońca zwyczajnego, jaszczurki zwinkę i żyworodną. Z płazów /pod ochroną gatunkową/ m.in.: żabę trawną, ropuchę szarą, traszkę górską,

salamandrę plamistą. W stosunkowo nielicznych ale czystych potokach górskich występują pstrągi. Spośród owadów /pod ochroną gatunkową/ - trzmieła ziemnego, mrówkę rudnicę, pają żeglarza, niepylaka apollo, niepylaka mnemozyna.

Muflon

Traszka górská

Niepylak apollo

Paź żeglarz

Niepylak mnemozyna

Trzmiel ziemny

Zamek Książ koło Wałbrzycha

Absolutny numer jeden na mapie atrakcji Dolnego Śląska. To jeden z największych zamków w Europie i trzeci pod względem wielkości w Polsce. Romantycy mogą tu spacerować po pięknych tarasach, jak księżniczka oglądać świat z wysokiej wieży oraz słuchać opowieści o Daisy von Pless, pięknej i nieszczęśliwej właścicielce zamku, której mąż podarował w ślubnym prezencie sześciometrowy sznur pereł. Dla twardzieli przeznaczona jest trasa śladami II wojny światowej, czyli przez podziemia wyryte podczas przygotowywania w zamku jednej z kwater Hitlera. Dla dzieci jest sala duchów, a miłośnicy kina mogą obejrzeć miejsca w których kręcono "Hrabinę Cosel" i "Trędowatą".

Książ otacza zabytkowy park ze stadniną koni, zaś w pobliskim Lubiechowie, niegdyś części majątku zwiedza się zabytkową palmiarnię. Założył ją w latach 1911-13 Jan Henryk XV Hochberg i, jak na tamte czasy, było to niesłychanie kosztowne przedsięwzięcie. Książę kazał wyłożyć ściany palmiarni tufem wulkanicznym, który sprowadził w sześćdziesięciu wagonach z Etny. Dzisiaj w Lubiechowie można podziwiać ponad stuletnie palmy daktylowe, wiekowe kaktusy, bananowce, granaty, drzewka pomarańczowe, mandarynki, kawę, mirt czy draceny. Legenda mówi, że książę, zamiast codziennie przynosić żonie, pięknej Daisy, świeże kwiaty, po prostu kazał zbudować ten wielki, przeszklony kompleks. W ten sposób księżna mogła cieszyć się kwiatami w każdej chwili.

Sztolnie w Górach Sowich

Góry Sowie są magiczne i pełne tajemnic. W czasie II wojny światowej Niemcy wryli w nich kilka podziemnych kompleksów, które miały służyć prawdopodobnie jako kolejna kwatera Hitlera lub fabryki zbrojeniowe. Trzy z takich podziemi zostały udostępnione dla ruchu turystycznego i przez okrągły rok robią prawdziwą furorę. Podziemne Fabryki Walimia to obiekt, w którym znajduje się wielka, podziemna hala o długości prawie stu metrów i wysokości dziesięciu..

Tajemnicze Podziemne Miasto Osówka oferuje pływanie w podziemiach, zaś we Włodarzu, największym z kompleksów można oglądać kolekcję sprzętu militarnego i także pływać pontonami w gigantycznej zalanej hali. Dodatkową atrakcją rejonu jest pałac w Jedlinie, gdzie w czasie wojny mieściła się organizacja Todt, budująca militarne kompleksy. W Zagórzu Śląskim stoi nawiedzone zamczysko Grodno.

Rudawy Janowickie

Niedawno na firmamencie dolnośląskich gwiazd pojawiła się rezydencja w Wojanowie, w samym centrum Rudaw Janowickich. To jeden z najpiękniej odrestaurowanych pałaców w Polsce, ze stylowymi apartamentami, rozległym parkiem i widokiem na malowniczy Bóbr. Ale to nie wszystko. Wojanów sąsiaduje właśnie przez rzekę z pałacem w Łomnicy oraz częściowo zrujnowanym, lecz równie urokliwym pałacem w Wojanowie-Bobrowie. Jeśli dodać do tego wspaniałe ruiny zamku Bolczów górujące nad pobliskimi Janowicami oraz zamek w Karpnikach, z którym wiąże się mnóstwo historii o skarbach to powstaje obraz malowniczej krainy pełnej wspaniałych rezydencji.

Pałac Wojanów

Zamek Bolczów

Rudawy Janowickie są nie tylko świetnym miejscem do pławienia się w pałacowych luksusach. Aktywni chętnie wspinają się na Piersi Lollobrygidy, czyli słynne skałki Sokoliki, wyruszają na piesze wędrówki - koło Janowic leży piękne torfowisko, a miłośnicy architektury będą podziwiać tyrolskie domy w Mysłakowicach.

Sokolik- formacja skalna

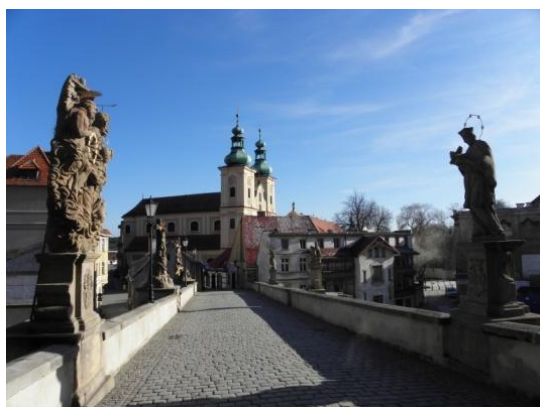
Jeden z domów tyrolskich w Mysłakowicach

Kłodzko

Kłodzko jest nie tylko jednym z najpiękniejszych miast na Dolnym Śląsku, ma również przepiękną starówkę, którą porównuje się do krakowskiej. Jej uzupełnieniem jest XIII-wieczny most na Młynówce, do którego budowy użyto tysiąca kurzych jaj. To kopia słynnego mostu Karola w Pradze, co prawda, nieco mniejsza, ale może właśnie dlatego taka pełna uroku. Nad miastem góruje XVIII-wieczna twierdza w kształcie gwiazdy. Z twierdzą wiąże

się mnóstwo legend i opowieści o tajemniczych tunelach, ukrytych tu skarbach, sporo adrenaliny dostarcza też spacer podziemnymi korytarzami minerskimi z XVIII wieku.

Równie ciekawa jest Podziemna Trasa Turystyczna im. 1000-lecia Państwa Polskiego biegnąca pod najstarszą częścią miasta. To system piwnic połączonych korytarzami, które powstawały w czasach, gdy ograniczone rzeką miasto nie mogło się rozrastać "na powierzchni". W czasach wojennych zawirowań piwnice okazały się znakomitym schronieniem. Podziemna trasa łączy Twierdzę Kłodzką z kościołem Najświętszej Marii Panny. Słynie on z cudów związanych z jego fundatorem, pierwszym arcybiskupem praskim Arnoštem z Pardubic. Z płyty na jego nagrobku w tej świątyni dwukrotnie wypływał balsam o pięknym zapachu.

Most św. Jana na Młynówce w Kłodzku

Twierdza Kłodzko

Zamek Chojnik w Sobieszowie

To najwyżej położony w Polsce zamek, dramatycznie niemal wieńczący 150-metrową, granitową ścianę. Z Chojnikiem wiąże się jedna z najbardziej znanych na świecie opowieści o księżniczce, która postanowiła poddawać ciężkim próbom kandydatów do swojej ręki. Każdy starający się miał za zadanie objechać zamkowe krużganki z zawiązanymi oczami. W ten prosty sposób Kunegunda, bo tak miała na imię pani zamku, skutecznie wyeliminowała potencjalnych narzeczonych. Ale pewnego dnia, w bramie stanął ON, TEN WŁAŚNIE i... Kunegundzie odechciało się wszelkich prób.

Zamek Chojnik

Rycerz dzielnie jednak wykonał zadanie, następnie spojrzał dumnie i z pewnością pośepnie i... sobie po prostu pojechał. Zrozpaczona Kundzia rzuciła się z wieży, a przewodnicy z lubością pokazują obecnie wklęsnięcie na skałach zwane Pupą Kunegundy. Chojnik zaś ma i dzisiaj swoich rycerzy, ci zaś oprócz licznych pokazów, uczą turystów trudnej sztuki wojowania. Zrujnowany labirynt jest świetną okazją do podróży przez własny świat wyobraźni, a już sama droga na szczyt góry daje obraz tego, jak niegdyś wszyscy mieli pod górkę.

Droga Sudecka

To jedna z najpiękniejszych dróg w Polsce. W południe 17.10.1937 r. w obecności władz Dolnego Śląska oddano do użytku odcinek drogi łączącej Szklarską Porębę ze Świeradowem, która była fragmentem planowanej dużej inwestycji komunikacyjnej o nazwie Droga Sudecka. Podstawowym celem Drogi Sudeckiej było ułatwienie przemieszczania się między sudeckimi uzdrowiskami, wczasowiskami oraz głównymi ośrodkami miejskimi. Wzorowana na szosach alpejskich Droga Sudecka miała się stać osią rozwoju turystycznego regionu. Niestety oddane zostały tylko poszczególne odcinki Drogi Sudeckiej, a kompleksowej realizacji zamierzenia stanęła na przeszkodzie II wojna światowa.

To obecnie wspaniałe trasy, którymi warto się wybrać tylko po to, aby nimi się przejechać. W pierwszej części drogi znajduje się słynna Szosa Stu Zakrętów, biegnąca przez Góry Stołowe. Najostrzejszy z zakrętów nosi nazwę „Zakrętu śmierci”. W tym miejscu droga zatacza bardzo ostry i niebezpieczny zakręt (łuk prawie 360° o promieniu 30 metrów). Zakręt Śmierci jest dziś wspaniałym punktem widokowym z panoramą Karkonoszy oraz Kotliny Jeleniogórskiej.

*Sudetenträße
Die große Kehre mit Schreiberhau und dem Riesengebirgskamm
Herrlichster Überblick ins Tal u. nach dem ganzen Riesengebirge*

„Zakręt Śmierci” na starej pocztówce

Wambierzyce

Choć Wambierzyce są miastem cudów, to także obowiązkowy przystanek dla sceptyków. Niegdyś to miejsce nazywano Śląską Jerozolimą. Najważniejszym zabytkiem tego centrum pielgrzymkowego jest Bazylika Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny. Została zbudowana

w latach 1715 - 1720. W 1936 roku papież Pius XI nadał jej tytuł bazyliki mniejszej. Do dzisiaj przetrwała w niezmienionym stanie, jedynie już w XX wieku przebudowano dwa dziedzińce na sklepione kaplice. Do świątyni prowadzą szerokie kamienne schody, 33 stopnie pośrodku mają kojarzyć się z życiem Chrystusa. 15 stopni nad pierwszym tarasem symbolizuje lata życia Maryi przed macierzyństwem.

Bazylika Nawiedzenia Najświętszej
Marii Panny

<http://obszary.natura2000.pl>
<http://www.bory-dolnoslaskie.eu/>
www.ksiaz.walbrzych.pl